

Karta ewidencyjna obiektu grobownictwa wojennego

Gmina: **LESZNO**

Nr ewidencyjny: **3063011_1**

Rodzaj obiektu ¹	Nazwa obiektu	Miejscowość
ZESPÓŁ GROBÓW	TRZY ZBIOROWE MOGIŁY OFIAR TERRORU NIEMIECKIEGO	LESZNO
Zdjęcie – widok ogólny	Kategoria II wojna światowa	
 		
Adres województwo / powiat / gmina	WIELKOPOLSKIE / M. LESZNO / LESZNO	
ulica / lokalizacja opisowa	ALEJA 21 PAŹDZIERNIKA	
Właściciel / zarządca terenu / działka nr	Miasto Leszno / 306301_1.0002.AR_39.2	
Kwaterna, rząd / ewent. lokalizacja opisowa	Przy traktie drogowo-rowerowym w sąsiedztwie cmentarza / 51°50'45.4"N 16°35'49.1"E (51.845944, 16.596972)	
Podstawowa informacja o pochowanych	OFIARY TERRORU NIEMIECKIEGO	
Datowanie	1957 r.	
Forma ochrony	GRÓB WOJENNY	
Wymiary (szer., głęb., wys.)	Zespół o powierzchni ok 0,07 ha 3 mogiły o wymiarach 310 cm x 800 cm x 31 cm	
Material	Granit, lastrico.	

¹ cmentarz wojenny / kwaterna wojenna / mogiła zbiorowa / grób indywidualny....

Szkic sytuacyjny 		Opis obiektu i inskrypcje Zespół otoczony murkiem wykonanym z kamiennych brył o wysokości ok 50 cm. Całość otoczona ogrodzeniem łańcuchowym wspartym na żeliwnych słupkach. Wnętrze obiektu w części wyłożone kostką brukową. Na wprost od wejścia znajduje się tablica z inskrypcją: ZBIOROWE MOGIŁY OFIAR HITLERYZMU POMORDOWANYCH W POWIECIE LESZCZYŃSKIM W OKRESIE II WOJNY ŚWIATOWEJ 1939 – 1944 Wszystkie mogiły wykonane są z lastrykowej płyty osadzonej na podstawie wykonanej z kamiennych bloczków. W płytach dokonano wycięć, celem osadzenia w nich roślinności. Na pierwszej mogile (tj. na lewo od wejścia) na tablicy o wymiarach 135x61x120 cm są wymienione nazwiska ofiar egzekucji z dnia 21.10.1939 r. Za tablicą znajduje się kamienny pomnik o wys. 180 cm, bez napisów, z krzyżem na czubku o wys. 96 cm. Za trzecią mogiłą (tj. na prawo od wejścia) znajduje się pomnik o wys. 200 cm, na którym znajduje się dwuczściowa inskrypcja: 339 / OFIAROM / HITLEROWSKIEGO / BARBARZYŃSTWA / WYMORDOWANYCH / W LASACH RYDZ. / W LATACH / 1939-1944 SPOŁECZEŃSTWO / W 13 ROCZNICĘ / OSWOBODZENIA / LESZNA-30 I 1958	
Stan zachowania i najważniejsze postulaty konserwatorskie Stan mogił dobry. W niektórych rogach ubytki materiału. Postuluje się rewitalizację całego obiektu. Wymianę elementów lastrykowych na granitowe, aktualizację inskrypcji zlokalizowanej przy wejściu oraz dot. ofiar z 21.10.1939 r. Dodatkowo na środkowej mogile należy dokonać montażu tablicy inskrypcyjnej w wykazem Żydów – ofiar obozu pracy w Lesznie.		Bibliografia http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/25508,leszno-zbiorowe-mogily-ofiar-hitleryzmu-pomordowanych-w-powiecie-leszczynskim-w-okresie-ii-wojny-swia.html B. Biegała, S. Józefiak, <i>Zapisani w księdze życia. Groby wojenne Żydów z okresu II wojny światowej w województwie wielkopolskim</i>. Poznań 2025 r. APL, <i>Akta Miasta Leszno</i>, sygn. 2878 i 2880. ŻIH, <i>Materiały Instytutu Pamięci Narodowej dotyczące zbrodni wojennych 1945-1949. Kwestionariusz o obozach</i>. Leszno, sygn. 337/E-56. www.straty.pl [Baza IPN].	
		Dane dot. osób pochowanych, okoliczności śmierci, pierwotnego miejsca pochówku; historia obiektu itp. Przy Alei 21 Października, nieopodal cmentarza parafialnego, pomiędzy zabudowaniami mieszkalnymi, w ramach wyodrębnionego terenu zwanego potocznie małym cmentarzem, znajdują się trzy zbiorowe mogiły wojenne. Pierwsza z nich - na lewo od wejścia - to grób dwudziestu obywateli Leszna i powiatu rozstrzelanych 21 października 1939 roku na Placu Kościuszki w Lesznie. Z prawej strony od wejścia złożone są szczątki 339 osób pomordowanych w lasach rydzynskich w latach 1939-1944. Liczba osób została ustalona na podstawie fragmentów czaszek. Szczątki te zostały sprowadzone i złożone w mogile w 1957 roku. Środkowa mogiła kryje ekshumowane w 1974 r. z cmentarza parafialnego szczątki obywateli narodowości żydowskiej – ofiar niemieckiego obozu pracy przymusowej w Lesznie.	
		Załączniki Dokumentacja fotograficzna – stan na 23.01.2025 r. – w wersji elektronicznej. Załącznik nr 1 – wykaz ofiar z 21.10.1939 r. Załącznik nr 2 – wykaz ofiar obozu pracy w Lesznie.	
Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data, podpis):		Jakub Rybiński, 05.11.2019 r. / aktualizacja Sławomir Józefiak 15.10.2020 r. / Bartosz Biegała 10.02.2026 r./	